

## **Reactie op internetconsultatie ontwerpbesluit experiment bijzonder nadere toelatingseisen pabo**

14-01-2022

Het experiment heeft tot doel de instroom in de pabo te verhogen, door de huidige instroomseisen los te laten en studenten tot het eind van het eerste studiejaar de mogelijkheid te geven deze te behalen. Dit betreft de instroomseisen voor de kennistoetsen van de leergebieden aardrijkskunde, geschiedenis en natuur en techniek. We delen het streven om zoveel mogelijk mensen op te leiden tot leraar. Dit mag echter onder geen beding ten koste gaan van de kwaliteit van het onderwijs aan de pabo, de kwaliteit van de afgestudeerden en de status van ons beroep. We wijzen daarom graag op een aantal risico's die wij zien in dit experiment.

De toelatingseisen zijn in 2015 ingevoerd zodat studenten met voldoende basiskennis aan de opleiding beginnen en de opleidingen niet te veel tijd kwijt zijn aan het bijspijkeren van deze kennis bij hun studenten. Uit evaluaties van ResearchNed en CPB (beide uit 2019) blijkt dat de invoering van nadere toelatingseisen de opleiding aantrekkelijker kan maken voor vwo'ers en havisten met goede schoolresultaten. Ook is met de invoering van de toelatingseisen voorkomen dat het programma van de pabo overladen raakt. Onze verwachting is daarom ook dat het afschaffen van deze toelatingseisen negatieve gevolgen heeft op de kwaliteit en het imago van de pabo.

### **Grotere kans op uitval van studenten door verzaamd programma**

Het experiment betekent dat studenten die instromen vanuit de havo, afhankelijk van hun profiel, 1, 2 of 3 kennistoetsen moeten doen in het eerste jaar. Studenten die instromen vanuit het mbo dienen alle kennistoetsen in het eerste jaar te doen. De studielast van het eerste studiejaar verschilt daarmee voor de verschillende instroomgroepen en wordt voor studenten uit het mbo het meest verzaamd. Dit zal ertoe leiden dat de uitval onder studenten hoger wordt en met name onder de instromers vanuit het mbo.

Dit blijkt ook uit de ervaringen in de studie jaren 2020/2021 en 2021/2022. Toen werd studenten, vanwege corona, de mogelijkheid geboden om de toelatingstoetsen na de poort (in het eerste semester) te behalen. Volgens de pabo's heeft dit ervoor gezorgd dat studenten minder studiepunten behaalden in het eerste jaar.<sup>1</sup> Dit beeld wordt bevestigd door onze leden die lesgeven op de pabo.

### **Hogere belasting lerarenopleiders**

Daarnaast wordt ook de belastbaarheid van de lerarenopleiders verhoogd. Zij dienen aanvullend op hun reguliere werkzaamheden nog de extra toetsen af te nemen en de studenten bij te spijkeren op deze onderdelen (uitgangspunt van LOBO is dat dit extra-curriculair wordt vormgegeven). Indien zowel de instroom als de uitval verhoogt, betekent het dat lerarenopleiders een grotere groep moeten opleiden, zonder dat dit tot extra leraren gaat leiden.

### **Afweging en besluitvorming n.a.v. experimenteerperiode**

Het doet ons goed te lezen dat zowel de belastbaarheid van studenten als de belastbaarheid van instellingen evaluatiecriteria zijn van dit experiment. Ook stemt het ons positief dat de ervaringen van onderwijzend personeel (pabo docenten) een grote rol spelen bij deze evaluatie. Wat we echter missen is een helder afwegingskader waarin de kwaliteit voorop staat.

<sup>1</sup> <https://10voordeleraar.nl/nieuws-overzicht/ervaringen-toelatingstoetsen-pabo-in-coronatijd>

We merken de laatste tijd in besluitvorming een tendens waarin kwantiteit (directe effect op verhoging van de instroom) zwaarder wordt gewogen dan de kwaliteit van onderwijs en onderwijspersoneel.<sup>2</sup> Wanneer uit de evaluatie van het experiment blijkt dat de belasting voor studenten, opleiders en instellingen te hoog wordt en/of het eindniveau van studenten omlaag gaat, zou de conclusie moeten zijn dat toelatingstoetsen vóór de poort de norm blijven. Kwaliteit van onderwijspersoneel zou het voornaamste evaluatiecriterium moeten zijn, niet het aantal studenten dat hiermee naar de opleiding wordt getrokken. Bovendien is het maar de zeer de vraag of een hogere instroom, vanwege de verhoogde kans op uitval, uiteindelijk leidt tot het opleiden van meer leraren.

Het experiment kent nu slechts een looptijd van drie jaar, waardoor het niet mogelijk is om de effecten op het eindniveau van studenten te onderzoeken. Om dit mogelijk te maken zou het experiment moeten worden verlengd met minimaal één- en bij voorkeur twee jaar.

### **De juiste conclusies trekken**

Hiernaast zien we een andere tendens in voorgaande experimenten, namelijk dat de uitkomst van een experiment wordt gebruikt voor een wetstoepassing die niet in het betreffende experiment is onderzocht. Zo heeft het experiment leeruitkomsten, dat enkel gericht was op deeltijdstudenten van hbo opleidingen, geresulteerd in een wetsvoorstel voor heel het hoger onderwijs (ook voltijdsopleidingen en het wetenschappelijk onderwijs). Bij dit experiment zien we een soortgelijk gevaar. Zoals aangegeven achten wij de kans groot dat uit dit experiment zal blijken dat de belasting voor student en opleiding in jaar één sterk verzwaart. Deze conclusie mag onder geen beding leiden tot het besluit om ook het selectiemoment aan het einde van jaar 1 te laten vervallen en enkel summatief te toetsen aan het eind van de opleiding. Dat is immers niet wat met dit experiment is onderzocht. Zonder onderzoek naar de effecten op de kwaliteit van startende leraren, mag dit experiment nooit leiden tot verder loslaten van toelatingseisen, ook niet omwille van het lerarentekort.

### **Betere aansluiting vooropleiding**

Het voorstel van de minister om door middel van een pilot keuzedelen in het mbo (door) te ontwikkelen lijkt ons zeer zinvol. Het is van belang dat de keuzedelen goed aansluiten op het curriculum van de pabo en er goed zicht is op het niveau en kwaliteit. Daarom lijkt het ons zeer wenselijk om pabo's hierbij goed te betrekken en deze onderdelen samen vorm te geven. Aanvullend zou het waardevol zijn te onderzoeken of een verlengde pabo opleiding voor de doelgroep uit het mbo kan worden ontwikkeld.

### **Betrokkenheid beroepsgroep leraren**

Tot slot willen we twee kanttekeningen maken wat betreft het besluitvormingsproces waarvoor tot nu toe is gekozen.

Allereerst is de reactietermijn van deze internetconsultatie erg kort (17 december tot 14 januari), zeker gezien de kerstvakantie hier middenin valt. Dit gaf ons maar beperkt de tijd om onze achterban over dit thema te raadplegen.

Ten tweede zien we onder punt 7 van de memorie van toelichting dat dit besluit enkel formeel wordt afgestemd met werkgeverspartijen en vertegenwoordigers van studenten. Aangezien dit besluit gaat over de toegang tot het beroep leraar, vinden we het onjuist dat lerarenorganisaties hier niet formeel bij worden betrokken.

---

<sup>2</sup> Zie bijvoorbeeld het wetsvoorstel n.a.v. de evaluatie van de educatieve module.